

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»**

Кафедра Міжнародних відносин та журналістики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Н.М. Літвін

27.08.2020

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української журналістики

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень

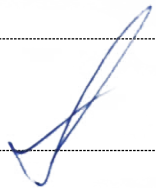
спеціальність 061 Журналістика

освітня програма Журналістика

навчальний підрозділ кафедра міжнародних відносин та журналістики

Мова навчання українська

РОЗРОБНИКИ

Рибак І.В., доцент кафедри міжнародних відносин та журналістики, канд. політ. наук	

**РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО КАФЕДРОЮ МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН ТА ЖУРНАЛІСТИКИ**

Протокол №1

Завідувач кафедри

від «27» серпня 2020 р.

Д.І. Ткач

© Університет «КРОК», 2020 рік

© Рибак І.В., 2020 рік

Київ – 2020 рік

Опис навчальної дисципліни

Призначення дисципліни	Обсяг дисципліни	Характеристика дисципліни	
Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u> <u>рівень</u>	Кредити ECTS / Години 3 / 90 під час теор. навч. (у сер. на тиждень) - 4 год., у період сесії - год.	Обов'язкова дисципліна	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Галузь знань <u>06 Журналістика</u>	Кількість розділів - 5	Курс / Триместр (семестр)	
		1/1	1/1
Спеціальність <u>061 Журналістика</u>	Кількість тем - 14	Лекції, години	
		14	12
Освітня програма: <u>Журналістика</u>	Форма підсумкового контролю – диференційований залік	Практичні, семінарські, лабораторні, індивідуальні заняття, консультації, год.	
		14	6
		Самостійна робота, години, питома вага	
		62	72

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни – навчити студентів розуміти вітчизняну журналістику як масово-інформаційну діяльність, що має виключний вплив на формування суспільно-політичних й національно-культурних уявлень українців, бачити основні складники та закономірності національного журналістського процесу, уміти синтезувати минулий досвід і сучасність з метою формулювання прагматичних цілей еволюції суспільної свідомості в річищі національних пріоритетів.

Головні завдання дисципліни:

- засвоєння студентами сутності й провідних закономірностей українського журналістського процесу;
- ознайомити студентів з основними етапами розвитку масовоінформаційної діяльності у вітчизняній традиції;
- сприяти формуванню уміння виділяти центральні явища й постаті в журналістському процесі;
- навчити використовувати журналістський досвід минулого у своїй практичній діяльності;
- усвідомлення безперервності національного журналістського процесу за будь-яких зовнішніх умов і домінування в ньому різних форм і жанрів залежно від суспільно-політичних обставин;

- розуміння дієвості журналістики за умови своєчасної появи журналістського твору чи видання і творчого підходу до їх створення;
- показати виключну впливовість журналістики на суспільне буття, причинно-наслідкові зв'язки з явищами і процесами в інших сферах громадського життя.

Внаслідок вивчення дисципліни, студент повинен **знати**:

- періодизацію становлення української журналістики та її технологій, жанрів в Україні;
- основні етапи розвитку української журналістики: їх зміст і зумовленість суспільно-політичними обставинами, помітні видання, які належали до кожного з етапів, причини їх появи та умови функціонування;
- ключові джерела вітчизняної журналістики та вагомий вклад видатних історичних постатей України в скарбницю української журналістики;
- етичні засади та правові джерела української журналістики, їх витoki;
- теоретико-методологічну базу, основні поняття та категорії вітчизняного журналістикознавства;
- еталонні приклади, найкращі зразки журналістської діяльності у вітчизняних умовах в історико-ретроспективному вимірі, передумови та джерела виникнення української журналістики;
- особливості та умови існування в різні часи української журналістики;
- найвідоміші дискусії та полеміки на сторінках українських видань (основні учасники, праці, тематика і спрямування);
- провідних діячів і видання української журналістики, журналістські твори.

уміти:

- визначати вплив історико-цивілізаційних, соціально-політичних, економічних та геополітичних факторів на формування журналістики в Україні;
- виявляти спільне та відмінне в розвитку української та зарубіжної, зокрема європейської журналістики;
- визначати ключові закономірності становлення української журналістики на певному етапі її історичного розвитку;
- здійснювати критичний аналіз вагомих джерел в розвитку вітчизняної журналістики;
- застосовувати набуті знання в професійній діяльності;
- зіставляти факти та події з історії української журналістики між собою та з аналогічними явищами світової журналістики; вільно орієнтуватися у виданнях, постатях, журналістських працях минулого, оперувати фактами хронологічно й тематично;

- застосовувати науковий підхід до історико-журналістських текстів, напрацьовувати первісні журналістскознавчі навички;
- використовувати досвід полемічного спілкування між видатними діячами минулого під час захисту власної позиції у дискусії;
- всебічно аналізувати історико-журналістські явища й використовувати отриманий досвід у власній журналістській роботі.

В результаті вивчення дисципліни будуть сформовані наступні компетентності:

Загальні компетентності:

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність бути критичним і самокритичним
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Інструментальні компетентності:

- демонструвати знання, набуті у процесі навчання, щодо природи, еволюції та стану зарубіжної журналістики;
- розуміти основи сучасної закордонної журналістики;
- демонструвати знання щодо специфічних методів та прийомів зарубіжної журналістики;
- демонструвати знання найкращих доробків зарубіжної журналістики.

Професійні компетентності :

- здатність застосовувати теоретичні знання та навички у фаховій діяльності;
- здатність аналізувати та оцінювати матеріали зарубіжної журналістики;
- здатність тлумачити основні напрямки розвитку закордонної журналістики;
- здатність дотримуватись еталонів закордонної журналістики у фаховій

діяльності.

Програмні результати навчання:

- Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами
- Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел
- Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань
- Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства
- Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень
- Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціально - комунікаційних наук
- Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва

2. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ І. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

Вступ

Тема 1. Методологічні проблеми історії української журналістики. Перші періодичні видання на українських землях: специфіка формування інформаційного контенту. Харківська журналістика 1810–1820-х років: університетська періодика

Передумови виникнення та національні джерела української журналістики
Проблема періодизації історії української журналістики. Обсяг предмета історії журналістики

Перші періодичні видання. «Gazett de Leopol» – перша тижнева газета в Україні. Періодичні видання французькою, німецькою й польською мовами у Львові, їх зміст, орієнтація, видавці.

Львів і Харків – два полюси формування української періодики: мовні, змістові, стилістичні, тематико-проблемні особливості газет і журналів, їх вплив на ментальні й інтелектуальні риси читача, національний контекст і роль у становленні україноцентричної ідеї на етнографічних землях.

Роль університетів у становленні інтелектуального контексту для появи професії журналіста, розвитку друкарської й книговидавничої справи. Проблема цензури і журналістика. «Устав про цензуру 1804 року» – засади університетської цензури.

Роль Харківського університету у появі перших періодичних видань Слобожанщини. «Харьковский Демокрит» Василя Масловича як перша спроба видання сатиричного журналу на українських землях, історико-літературний контекст журналу. «Украинский домовод» – перший галузевий журнал Слобідської України з ветеринарії, спроба науково-просвітницького обговорення суспільно-економічних питань. «Харьковские известия» – єдина газета в підросійській Україні, роль Ради Харківського університету у формуванні контенту видання. «Украинский журнал» – літературно-мистецький, науковий і громадсько-політичний двотижневик, що видавався Харківським університетом. «Украинский вестник» – літературно-мистецький, науковий і громадсько-політичний місячник. Науково-просвітницька, літературна, краєзнавча діяльність редакції журналу. Іван Срезневський, Розумник Гонорський, Іван Вернет в історії видання і формування української суспільної думки. Григорій Сковорода і національна ідентичність. Значення «Украинского вестника» у появі української літератури. Початок дискусії про науковий і мистецький потенціал української мови на сторінках української преси.

Тема 2. Українська альманахова журналістика 1830 – 1840-х років

Харківська школа романтиків і початки її видавничої діяльності. Формування Харківської школи романтиків. Ізмаїл Срезневський та його гурток. Естетична програма харківських романтиків. «Украинский альманах» як утілення цієї програми: засади, автори, твори.

Загальна характеристика альманаху «Утренняя звезда» та її значення. «Руська трійця» та її альманах «Русалка Дністровая», основні засади упорядкування та її значення.

Альманах Є. Гребінки «Ластівка» – загальна характеристика. Значення альманаху. Харківські альманахи О. Корсуна «Сніп» та І. Бецького «Молодик». «Южный русский сборник» А. Метлинського.

Альманах «Киевлянин» М.Максимовича. Загальна характеристика альманаху «Киевлянин». Збірники творів М.Максимовича «Украинец» як завершення його журналістської видавничої програми.

МОДУЛЬ II. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

Тема 3. Українська журналістика в Росії в добу реформ

Політична відлига на українському видавничому фронті як реакція на позитивні реформи в Російській імперії за Олександра II. «Записки о Южной Руси»: видавничий проект друкарні П. Куліша, перше меценатське видання в Україні, «енциклопедія розмаїтих відомостей про народ, що говорить мовою південно-руською». Фольклорна спадщина українців на сторінках журналу. «Хата» – вірець пізньої альманахової традиції. Програмова стаття П. Куліша «Передне слово до громади (Погляд на українську словесність)».

Журнал «Основа» та його роль в розвитку української літератури. Програма часопису, редактор та керівне ядро «Основи». Художня література на сторінках журналу. Т. Шевченко і «Основа».

Літературна трибуна українських митців слова: Т. Шевченко, М. Вовчок, О. Стороженко, П. Куліш, Л. Глібов. М. Костомаров і П. Куліш – головні автори науково-публіцистичних праць на шпальтах журналу. Історіософські ідеї М. Костомарова: народ є рушійною силою політичних процесів в Україні. «Дві руські народності» – квінтесенція української національної самосвідомості, формуванню уявлень про окремішність українського народу. Літературнокритична пам'ятка «Спогад про двох малярів»: Сковорода і Шевченко.

«Про викладання південноруською мовою» – журналістський виступ перед українською громадою з обґрунтуванням освітньої концепції і необхідності написання українського підручника. Публіцистика П. Куліша – «Листи з хутора» як квінтесенція наукоуетнографічних пошуків живильного ґрунту української національної ідеології. Концепція «хутора». «Обзор украинской словесности» – спроба оцінити внесок митця в українське суспільне життя. «Характер і завдання української критики» – концепція розвитку української літератури і критики. «Простонародність в українській словесності»: джерело української літератури і громадської думки. Книжкові рецензії П. Куліша.

Наукові, публіцистичні та літературно-критичні матеріали «Основи». Стаття В. Антоновича «Моя сповідь». Причини припинення видання журналу та значення «Основи» в історії української журналістики

Газета Леоніда Глібова «Черниговский листок». Заснування газети. Особистість Л. Глібова та характер його видання. Літературне ґроно «Чернігівського листка»: П. Куліш, О. Кониський, П. Кузьменко, П. Єфименко, М. Вербицький, М. Номис, О. Лазаревський, І. Андрущенко. Жанрове новаторство Л. Глібова, тематико-проблемне розмаїття нарисів автора: освіта, культура, жіночі права.

Тема 4. Особливості розвитку української журналістики в АвстроУгорщині у другій половині XIX ст.

Історичні обставини життя українців на підавстрійських територіях у добу реформ. Вплив польсько-українських відносин на розвиток української журналістики. Освітні, релігійні, економічні проблеми українства і гуманітарний розвиток української громади. «Рутенство», галицький провінціалізм і демократичний формат імперії Габсбургів як суспільне тло появи української журналістики на Галичині. Духовний герметизм галицької інтелігенції: зміст і наслідки для становлення національної преси. Політичні процеси в Європі. «Весна народів». Створення Головної Руської Ради і її роль у зародженні політичної журналістики. Чинники українського національного відродження в Галичині.

Москвофільська журналістика. Москвофільство як панславізм. Періодика москвофілів. Офіційні видання австрійського уряду. Громадсько-політичні газети і журнали. Літературно-наукові часописи. Фахові та спеціалізовані видання. Газета “Слово”. Газета “Зоря Галицька”. Комунікативна, інформаційна та організаційна функції газети. Відновлення видання на москвофільських засадах. Занепад часопису та його причини.

Народовська журналістика. Журнали “Вечерниці”, “Мета”, “Нива”, “Русалка”. Газети “Батьківщина” і “Діло”. Історія журналу “Правда”. Редактори, загальна характеристика програми. Участь у видання П. Куліша та його твори в часописі. Причини занепаду. Значення журналу.

Заснування журналу «Зоря». Перехід журналу у власність НТШ. Василь Лукич як редактор журналу у період його розквіту. Історія газети “Буковина”. О.-Ю. Федькович.

Тема 5. Періодичні видання «радикальної» політичної течії на галицьких землях

Журнал “Друг”. Еволюція видання: від москвофільства – до народовства, а від народовства – до радикалізму. Прихід до редакції М. Павлика та І. Франка. Журнал у 1877 році. Арешт редакції. Закриття журналу. Ідейно-художній рівень видань “Громадський друг”, “Дзвін”, “Молот”. 3. Заснування журналу «Світ», його характер і напрямки. І. Белей – редактор журналу. Матеріали І. Франка. Стосунки журналу з владою та народовським табором. Конфіскації накладів журналу. Організаційне оформлення радикального руху: утворення 1890 року Україно-руської радикальної партії. Журнал “Народ” як орган організаційного комітету по створенню партії. М. Павлик як редактор журналу. Перший маніфест українського державництва: “Ukraina irridenta” Ю. Бачинського в системі публікацій журналу. Журнал І. Франка “Житє і слово”. Заснування журналу та його програма. Залучення до журналу широкого кола авторів: Лесі Українки, А. Кримського, Г. В. Плеханова.

Тема 6. Репресивні заходи російського уряду проти українського слова.

Історичні умови, що передували Валуєвському циркулярові 1863 р. Зміст цього документа та його наслідки для розвитку української журналістики. Історичні передумови Емського указу 1876 року.

Еміграційна журналістика. Причини еміграції М. Драгоманова. Пошук місця для вільної української друкарні. Журнал “Громада”, його програма. 3. Історія видання газети «Киевский телеграф». Власник газети і його позиція щодо її видання. М. Драгоманов як фактичний редактор газети.

Журнал «Киевская старина», історія заснування. Перший редактор Ф. Лебединцев та характер журналу при ньому. О. Лашевич як редактор «Киевская старина». Ф. Кривицький. В. Науменко і розквіт журналу при ньому. Стара київська Громада і журнал. Боротьба журналу за право публікувати українською мовою художні твори.

Українська альманахова журналістика в Росії. Альманахи “Луна” “Степ”, “Складка”. Вплив журналістики на становлення національної свідомості українства. Публіцистика Б.Грінченка (І.Вартового): “Листи з України Наддніпрянської”. Вихід дискусії на політичний щабель: “Ukraina irridenta” Ю. Бачинського та “Самостійна Україна” М. Міхновського.

МОДУЛЬ III. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Тема 7. Основні тенденції розвитку української періодики на початку ХХ ст.

Періодизація історії історичної преси та журналістики у ХХ ст. Історичні журнали. Специфіка розвитку історичної періодики в СРСР та у країнах Східної Європи. Славистичні видання. Журнали з історії країн Сходу.

Тема 8. Українська періодика доби визвольних змагань

Історичний журнал «Наше Минувле» (1918-1919): програма, структура, зміст. Видавнича діяльність П.Зайцева, О.Грушевського, Д.Багалія, Д.Дорошенка, Г.Нарбута, Б.Кістяківського, В.Модзалевського. Дослідження з історії України, культури, мистецтва, літератури. «Архів історичний» та «Архів літературний». Журнал «Книгар» (1917-1920). Видавнича діяльність В.Королева-Старого, М.Зерова, А.Ніковського, Л.Старицької-Черняхівської.

Тема 9. Історичні періодичні видання Української Академії наук у 1920- х рр.

Діяльність Української Академії Наук із заснування та видання історичних періодичних і серійних видань. «Записки Історично-філологічного відділу Української Академії Наук» (1919-1931) як джерело з історії розвитку української історичної науки.

«Україна. Науковий журнал українознавства» (1924-1930) за редакцією М.Грушевського. Програма, структура, зміст журналу, проблематика публікацій. Збірники «За сто літ. Матеріали з громадського й літературного життя України ХІХ і початків ХХ століття». Науковий щорічник «Первісне громадянство та його пережитки на Україні» (1926-1929).

МОДУЛЬ IV. УКРАЇНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Тема 10. Історична періодика радянського періоду.

Основні тенденції розвитку історичної періодики в радянський період. Вплив комуністичної ідеології на програму та зміст історичних видань. Політична цензура. Напрями історичних досліджень на сторінках журналів «Летопись революции», «Питання історії народів СРСР», «Питання нової та новітньої історії».

Заснування «Українського історичного журналу» (1957). Зміст і спрямування журналу як віддзеркалення розвитку історичної науки в Україні. 3.Публікації з історії української культури на сторінках «Пам'яток України» – органу Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (з 1969).

Проблеми історії України на сторінках загальносоюзних історичних журналів «Вопросы истории» та «История СССР».

МОДУЛЬ V. УКРАЇНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Тема 11. Журналістика 1939-1943 рр.

Радіо і преса ОУН-УПА та другого періоду еміграції (після 1945 р.). Схарактеризуйте мовностильовий бік україномовної преси під німецькою окупацією. Публіцистичні твори О.Довженка, їх проблематику. Еміграційна преса після 1945 р. Публіцистика С.Бендери та Д. Донцова.

Тема 12. Комуністично-радянські преса і радіо в перше повоєнне десятиліття. Боротьба за свободу преси в добу лібералізації суспільства («хрущовської відлиги»).

Основні тематичні особливості комуністично-радянської преси повоєнного часу. Регіональна специфіка дисидентської преси. Взаємозв'язок «Українського вісника» та розвитку політичних подій зазначеного періоду.

Тема 13. Українська самвидавна преса. Дисидентська та рухівська публіцистика

Назвіть основні імена українського самвидаву, назви видань, роки виходу. Український самвидав та питання фінансування. Культурна тематика в українському самвидаві 50-60-х рр. Мовностильовісна характеристика твору І. Багряного «Чому я не хочу повертатися в СРСР» Євген Сверстюк і сучасність. Ідейно-тематичний зміст рухівської преси.

Тема 14. Журналістика суверенної України. Україномовна преса за кордоном.

Сучасна журналістика в Україні Видання комуністичної спрямованості 1989-90-хрр. Характеристика передвиборних видань. Віхи історії журналу «Сучасність». Загальна періодизація історії україномовної преси в США Сучасний стан україномовної преси в Бразилії. Мова ЗМІ в сучасній Україні. Основні міські видання Києві (містах, звідки приїхали студенти)

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Сума	у тому числі					Сума	у тому числі				
		лек	п/с	лаб	інд	срс		лек	п/с	лаб	інд	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Вступ												
Розділ (модуль) 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.												
Тема 1. Методологічні проблеми історії української	7	1	1			5		0,5	-			

журналістики. Перші періодичні видання на українських землях: специфіка формування інформаційного контенту. Харківська журналістика 1810–1820-х років: університетська періодика												
Тема 2. Українська альманахова журналістика 1830 -1840-х років	7	1	1			5		0,5	-			
Розділ (модуль) 2. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.												
Тема 3. Українська журналістика в Росії в добу реформ	7	1	1			5		0,5	-			
Тема 4. Особливості розвитку української журналістики в Австро-Угорщині у другій половині ХІХ ст.	7	1	1			5		0,5	-			
Тема 5. Періодичні видання «радикальної» політичної течії на галицьких землях	7	1	1			5		0,5	-			
Тема 6. Репресивні заходи російського уряду проти українського слова	7	1	1			5		1	-			
Розділ (модуль) 3. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.												
Тема 7. Основні тенденції розвитку української періодики на початку ХХ ст.	7	1	1			5		1	-			
Тема 8. Українська періодика доби визвольних змагань	7	1	1			5		1	1			
Тема 9. Історичні періодичні видання Української Академії наук у 1920- х рр.	7	1	1			5		1	-			

Розділ (модуль) 4. УКРАЇНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.													
Тема 10. Історична періодика радянського періоду.	7	1	1			5		1	1				
Тема 11. Українська періодика у міжвоєнному часі	7	1	1			5		1	1				
Тема 12. Комуністично-радянські преса і радіо в перше повоєнне десятиліття. Боротьба за свободу преси в добу лібералізації суспільства («хрущовської відлиги»).	7	1	1			5		1	1				
Тема 13. Українська самвидавна преса. Дисидентська та рухівська публіцистика	7	1	1			5		1	1				
Розділ (модуль) 5. СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА.													
Тема 14. Журналістика суверенної України. Україномовна преса за кордоном.	9	1	1			7		1	1				
<i>Усього годин:</i>													
<i>ІНДЗ (якщо є)</i>		-	-	-		-		-	-	-	-		
<i>Екзамен (якщо є)</i>	36	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-
<i>Разом годин:</i>	90	14	14			62	90	12	6				72

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.ф.н	Кількість годин з.ф.н
1	Цензура: історія виникнення, правові засади, українська преса як об'єкт правового переслідування, наслідки цензурного тиску для вітчизняної журналістики	1	0,5
2	Публіцистика М. Костомарова: зміст і проблематика	1	0,5
3	П. Куліш в українській журналістиці ХІХ ст.	1	0,5
4	Публіцистика М. Драгоманова в українській журналістиці	1	0,5
5	Іван Франко в українській журналістиці	1	0,5
6	Українська журналістика у добу визвольних змагань 1919-1920 рр. Феномен М.Грушевського, В. Винниченка, С. Петлюри, Є. Чикаленка, С. Єфремова.	1	-
7	Сталінізм та свобода слова. Культ особи та преса в Україні.	1	
8	Преса України в роки Другої світової війни	1	-
9	Комуністично-радянські преса і радіо в перше повоєнне десятиліття	1	0,5
10	Боротьба за свободу преси в добу лібералізації суспільства («хрущовської відлиги»).	1	0,5
11	Українська самвидавна преса. Преса періоду застою.	1	0,5
12	Дисидентська та рухівська публіцистика. Перебудова в країні та пресі.	1	0,5
13	Сучасне українське телебачення.	1	0,5
14	Сучасна українська преса.	1	0,5
	Разом	14	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.ф.н	Кількість годин з.ф.н
1	Методологічні проблеми історії української журналістики. Перші періодичні видання на	5	5

	українських землях: специфіка формування інформаційного контенту. Харківська журналістика 1810–1820-х років: університетська періодика		
2	Українська альманахова журналістика 1830 – 1840-х років	5	5
3	Українська журналістика в Росії в добу реформ	5	5
4	Особливості розвитку української журналістики в Австро-Угорщині у другій половині XIX ст.	5	5
5	Періодичні видання «радикальної» політичної течії на галицьких землях	5	6
6	Репресивні заходи російського уряду проти українського слова	5	6
7	Основні тенденції розвитку української періодики на початку XX ст.	5	6
8	Українська періодика доби визвольних змагань	5	6
9	Історичні періодичні видання Української Академії наук у 1920- х рр.	5	6
10	Історична періодика радянського періоду. Преса Західної України між світовими війнами	5	6
11	Преса української діаспори у міжвоєнний період	5	6
12	Комуністично-радянські преса і радіо в перше повоєнне десятиліття. Боротьба за свободу преси в добу лібералізації суспільства («хрущовської відлиги»).	5	6
13	Українська самвидавна преса. Дисидентська та рухівська публіцистика	5	6
14	Журналістика суверенної України. Україномовна преса за кордоном.	7	8
	Разом	62	72

7. Індивідуальні завдання

Науково-дослідна робота при вивченні дисципліни «Історія зарубіжної журналістики» спрямована, в першу чергу, на розвиток творчого мислення та поглиблення теоретичних знань студентів, сприяє мотивації до пізнання та формуванню навичок дослідника. Рекомендованими формами науково-дослідної роботи з дисципліни «Історія зарубіжної журналістики» є: робота з науковою літературою (аналіз, конспектування, самостійний підбір джерел для виконання

певного завдання); аналіз джерел; підготовка наукових повідомлень та доповідей, написання есе, підготовка проєктів.

Рекомендована тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

1. Особливості становлення української журналістики: історичні обставини, мова і зміст видань.
2. Перші видання Львова: загальна характеристика.
3. «Харьковский еженедельник» і «Харьковские известия» як інформаційні видання.
4. Роль Харківського університету у становленні слобідської журналістики: «Украинский вестник», «Харьковский Демокрит», «Украинский домовод», «Украинский журнал»: коротка характеристика видань.
5. Альманахова журналістика: причини появи, проблематика, основні видання.
6. Видавнича діяльність П. Куліша.
7. Журнал «Основа» та його роль у розвитку української журналістики.
8. Наукова діяльність журналу «Основа»: М. Костомаров і П. Куліш.
9. Цензурні документи в історії української журналістики: коротка характеристика.
10. Зміст і наслідки введення Валуєвського циркуляру 1863 року.
11. Зміст і наслідки введення Емського указу 1876 року.
12. Газета Леоніда Глібова «Черниговский листок»: проблематика, жанрова своєрідність, причини закриття.
13. Історичні умови перенесення центра української журналістики в Галичину.
14. Типологія москвофільської журналістики.
15. Газета «Зоря Галицька» та її роль у висвітленні діяльності Головної Руської Ради.
16. Газета «Слово»: історія існування видання, місток між сходом і заходом України.
17. Народовство як культурна й суспільно-політична течія.
18. Народовська преса: «Вечерниці», «Мета», «Нива», «Русалка» – коротка характеристика видань.
19. Журнал «Правда»: періодичність, редактори, загальна характеристика програми.
20. Суспільно-політичне значення діяльності журналу «Правда».
21. Історія заснування газети «Діло», загальна характеристика часопису.
22. Журнал «Зоря»: історія заснування, редакторська політика.
23. Дискусія про шляхи розвитку українства 1888–1889 років: Б. Грінченко, М. Комаров, М. Драгоманов на сторінках журналу «Зоря».
24. Газета «Буковина»: загальна характеристика газети, літературна діяльність.

- 25.«Буковинська» дискусія між Б. Грінченком і М. Драгомановим: загальна характеристика висвітлюваних проблем.
26. Радикальна соціалістична течія в Україні: політичний пафос, персоналії, вплив на журналістський процес.
27. Загальна характеристика радикальної преси: провідні видання, роль І. Франка і М. Павлика як редакторів і авторів, причини закриття.
- 28.Журнал «Житє і слово»: історія існування і загальна характеристика «родинного» часопису Івана Франка.
- 29.Еміграційна журналістика: «Громади» М. Драгоманова.
- 30.Українська альманахова журналістика в Росії: загальна характеристика видань.
31. Газета «Киевский телеграф»: загальна характеристика.
- 32.Журнал «Киевская старина»: історія видання, програмні засади, провідні автори.
- 33.Іван Срезневський «Слов'янська міфологія, або «Про богослуження руське за язичництва» як пам'ятка українського міфологічного світогляду.
- 34.М. Костомаров «Думки южноруса»: освітня концепція автора.
- 35.М. Костомаров «Дві руські народності»: історіософська концепція, суть відмінностей українців і росіян.
- 36.М. Костомаров «Украинофильство»: ідейний зміст і суть аргументів автора.
- 37.П. Куліш «Зазивний лист до української інтелігенції»: ідейний зміст, логіка претензій автора.
- 38.П. Куліш «Листи з хутора»: відносини міста, села і хутора: логіка аргументацій і справедливості висловлених ідей.
- 39.П. Куліш «Листи з хутора»: чи здатен хуторянин реалізувати українську національну ідею?
- 40.І. Нечуй-Левицький «Органи російських партій»: політикожурналістський коментар до ситуації в російській журналістиці.
- 41.І. Нечуй-Левицький «Українство на літературних позвах з Московщиною» як формула розвитку української літератури.
42. І. Нечуй-Левицький «Криве дзеркало української мови»: спроба критичного аналізу впливу мови преси на комунікацію з читачем.
- 43.М. Драгоманов «Что такое украинофильство»: авторська концепція патріотизму.
- 44.Провідні ідеї праці М. Драгоманова «Шевченко, українофіли і соціалізм»: чи є Шевченко соціалістом?
- 45.Критика марксизму в праці «Що таке поступ?» І. Франка.
- 46.«Два панславізми» І. Франка як спроба критичного аналізу релігійного питання.
- 47.Трактат І. Франка «Україна irredenta»: авторське бачення українського питання.

- 48.І. Франко «Критичні письма о галицькій інтелігенції» як аналіз інтелектуальної кризи галицького суспільства.
- 49.«Чудацькі думки про українську національну справу» М. Драгоманова: основні ідеї українського національного буття.
- 50.«Чудацькі думки про українську національну справу» М. Драгоманова: космополітизм і національне, національні святощі.
- 51.«Чудацькі думки про українську національну справу» М. Драгоманова: релігійна проблематика.
- 52.«Лист до редакції журналу “Друг”» М. Драгоманова: причини написання, зміст, головні ідеї.
- 53.«Буковинська дискусія» з позиції М. Драгоманова: логіка контраргументацій «Листів на Наддніпрянську Україну».
- 54.«Буковинська дискусія» з позиції Б. Грінченка: логіка контраргументацій «Листів з Наддніпрянської України».
55. Стаття М. Чернишевського «Национальная бестактность»: причини написання, ідейний зміст.
- 56.Стаття «Русский патриотизм (Ответ “Дню”)» П. Житецького: національний імператив і логіка аргументів на користь українців.
- 57.«Моя сповідь» В. Антоновича як спроба пояснити польськоукраїнські відносини.
- 58.«Три національні типи народні» В. Антоновича: ідейний пафос і проблемний зміст.
- 59.М. Могилянський «О культурном творчестве»: зміст і проблематика.
60. Ю. Бачинський «Україна Irredenta»: критичні зауваження щодо дійсних причин еміграційного руху українців.
- 61.Публіцистика В. Винниченка.
- 62.Публіцистика Олександра Довженка.
- 63.М. Грушевський та розвиток преси.
- 64.Публіцистична діяльність Степана Бандери.
- 65.Публіцистична діяльність Дмитра Донцова.
- 66.Журналістська діяльність І.Багряного.
- 67.Опозиційні публікації Євгена Сверстюка.
- 68.Вячеслав Чорновіл та журналістика.

8. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються такі види навчальних занять, як лекційні та семінарські заняття.

Під час проведення лекційних занять використовуються такі методи та технології викладання, як читання лекції, демонстрація презентацій та інших наочних матеріалів, обговорення зі студентами ключових проблемних питань лекцій тощо.

Під час проведення семінарських занять використовуються наступні методи та технології викладання: бліц-опитування студентів за питаннями семінару; виступи студентів з доповідями по темі семінару; виступи студентів з доповідями за результатами виконання індивідуальних завдань; виступи студентів з доповідями за результатами виконання додаткових завдань; дискусії за ключовим питаннями.

Основними формами й методами самостійної роботи студентів з дисципліни є: повторення питань тем лекційних занять за конспектом лекцій; опрацювання основної літератури; виконання індивідуальних завдань та завдань, які пропонуються для самостійної роботи; виконання додаткових завдань (за бажанням) тощо. Для студентів заочної форми навчання додатковою формою самостійної роботи є опрацювання тих тем лекцій та питань семінарів, які не висвітлювались під час аудиторних занять.

9. Методи контролю

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретного завдання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни (семестровий контроль) або відокремлених за робочим навчальним планом модулів.

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми поточного контролю:

- усні доповіді та бліц-опитування з питань, що розглядались на попередній лекції;
- аналітичні індивідуальні завдання (усна та письмова форми);
- завдання по схематизації та формалізації матеріалу (усна та письмова форми);
- письмове виконання тестових завдань.
- Під час вивчення макроекономіки використовуються такі форми модульного (проміжного) контролю:
 - виконання комп'ютерних тестових завдань (тести поточного модульного контролю);
 - написання контрольних робіт;
 - виконання індивідуальних творчих завдань

Під час вивчення економічної історії використовуються така форма семестрового контролю, як диференційований залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за шкалою Університету (0-100, з урахуванням необов'язкових завдань – 120 балів), національною шкалою та шкалою ECTS.

10.1. Схема нарахування балів з дисципліни

Види та зміст обов'язкових завдань	Максимальна оцінка	Примітки
Виступ з питання плану семінарського заняття або реферативна доповідь	20	13-15 частковий переказ матеріалу, вичерпні відповіді на 1-2 додаткових запитання викладача; 10-12 частковий переказ або читання, неповні відповіді на 1-2 додаткових запитання викладача; 6-9 фрагментарний переказ або читання, негативні відповіді на 1-2 додаткових запитання викладача; 1-5 окремі тези, негативні відповіді на 1-2 додаткових запитання викладача
Виконання індивідуальних завдань	20	1-19 балів – за кожне індивідуальне завдання
Участь у дискусіях або доповнення до доповіді	10	5 часткова участь у дискусіях або коротке доповнення до доповіді
Бліц-опитування (“питання-відповідь”)	5	0
Комп'ютерне тестування	15 (100 %)	1-14 1-30%; 2-35%; 9-70% 13-90%, 14-95%

Максимальний бал за виконання необов'язкових завдань – 20.

10.2. Умови нарахування балів

Бали	Характер доповіді	Повнота висвітлення	Відповіді на запитання
16-20	Вільний творчий переказ	Висока	Вичерпні
13-15	Частковий переказ	Висока або середня	Вичерпні
10-12	Частковий переказ або читання	Середня	Неповні
6-9	Фрагментарний переказ або читання	Середня або низька	Фрагментарні
1-5	Окремі тези	Низька	Відсутні

10.3. Критерії підсумкового оцінювання

Проміжок за шкалою Університету	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 та вище	Відмінно (A)	Відмінно
80–89	Дуже добре (B)	Добре
70–79	Добре (C)	
60–69	Задовільно (D)	Задовільно
50–59	Достатньо (E)	
25–49	Незадовільно (FX)	Незадовільно
1–24	Неприйнятно (F)	

11. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни
2. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.
3. Конспект лекцій та завдання для підсумкового контролю знань.

12. Рекомендована література

Базова

(нормативна література, наявні в бібліотеці Університету підручники, навчальні посібники, задачник за погодженням з бібліотекою)

1. Безмертний В. Українська журналістика та її воєнний сегмент учора, сьогодні, завтра/ В. Безмертний. – К.: Видавництво Ліра-К, 2019. – 200 с.

2. Білограць Х.Р. Українська студентська періодика: історія становлення та проблеми функціонування в сучасних умовах: монографія / Х. Р. Білограць. – Львів: Ліга-Прес, 2018. – 223 с.
3. Васьків М. С. Українська журналістика і журналістичознавство 1920-х – поч. 1930-х рр.: монографія / Микола Васьків; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Каф. зв'язків із громадськістю і журналістики. – К. : КНУКіМ, 2017. – 172 с.
4. Видавнича справа та редагування в Україні: постаті і джерела (XIX – перша третина XX ст.): Навч. посібн./ За ред. Н. Зелінської. – Львів: Світ, 2003. – 612 с.
5. Владимиров В.В. Історія української журналістики (1917–1991): Навч. посіб. — К. : МАУП, 2007. – 174 с.
6. Волобуєва А. Формування преси Києва (1835 – 1918) / Волобуєва А., Сидоренко Н. – К. : Темпора, 2011. – 208 с.
7. Георгієвська, В. В. Преса політичних партій України (кінець XIX - початок ХХІ ст.): від витоків до сьогодення: монографія / Вікторія Георгієвська. – К. : Талком, 2018. – 269 с.
8. Громадська думка. Щоденна політична, економічна і літературна газета, 1905-1906 : анот. сист. покажч. / Нац. акад. наук України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; [упоряд.: І. Старовойтенко, Ю. Горбач, Л. Кузьменко; авт. вступ. ст. І. Старовойтенко]. – К. : Темпора, 2011. – 452 с.
9. Гутковський В. В. Українська журналістика Наддніпрянщини (II половина XIX ст. - 1920р.): генезис, проблематика виступів, державотворча функція / В. В. Гутковський [и др.]; заг.ред. І. В. Крупський; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л. : ЛА «Піраміда», 2001. – 196 с.
10. Гутковський, Василь В. Українська журналістика на західноукраїнських землях: державотворча функція, тематичні аспекти (1848-1919 рр.): історико-політичний нарис / В. В. Гутковський [и др.]; заг. ред. І. В. Крупський; Національний ун-т «Львівська політехніка». – Л.: Вільна Україна, 2001. – 136 с.
11. Дорошенко Д. Євген Чикаленко. Його життя і громадська діяльність / Д. Дорошенко. Передмова проф. Любомира Белея; дизайн серії Надія Пономаренко. – Серія Ucrainica: ad fontes. Книга І. – Ужгород: Гражда, 2008. - 224 с.

- 12.Дубова Т. Галичина і галичани на сторінках журналу «Кіевская Старина» (1882-1906): іст.-бібліогр. дослідж. / Тетяна Дубова; [відп. ред. Снісарчук Л. В.] ; Нац. акад. наук України, Львів. нац. наук. б-ка України ім. В. Стефаника. – Львів: ЛННБ України ім. В Стефаника, 2012. – 272 с.
- 13.Животко А. Історія української преси: Навч. посіб. для студ. журналістики вищ. навч. закл. / М. Тимошик (упоряд.). – К.: НВЦ “Наша культура і наука”, 1999. – 368 с
- 14.Журналістика : слов.-довід. / авт.-уклад. І. Л. Михайлин. – К.: Академвидав, 2013. – 317 с.
- 15.Ковпак В.А. Смысловая матрица национальной информационно-коммуникационной деятельности послевоенной украинской эмиграции: монография / В. А. Ковпак; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2016. – 379 с.
- 16.Кость С. Західноукраїнська преса першої половини ХХ ст. у всеукраїнському контексті (засади діяльності, періодизація, структура, особливості функціонування) / Кость С. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. – 514 с.
- 17.Крізь роки і долі: львівська журналістика у фактах, коментарях, світлинах... / [упоряд. Я. Фейло]; Львів. обл. орг. Нац. спілки журналістів України. – Львів : ПАІС, 2019. – 319 с.
- 18.Михайлин І. Журналістика як всесвіт: Вибрані медіа дослідження / Михайлин І. – Харків : Прапор, 2008. – 512 с.
- 19.Михайлин І. Л. Історія української журналістики ХІХ ст. : підручник для студ. вищих навч. закл. / І. Л. Михайлин. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 720 с.
- 20.Михайлин І. Л. Нарис історії журналістики Харківської губернії 1812-1917 / І. Л. Михайлин. – Х.: Колорит, 2007. – 366 с.
- 21.Михайлин І.Л. Історія української журналістики: період становлення: від журналістики в Україні до української журналістики / І. Л. Михайлин. – 3.вид., доп. і поліпш. – Х. : Прапор, 2004. – 319 с.
- 22.Мукомела, О. Г.На зламі віків: українська журналістика на початку ХХ ст.: навч. посіб. / Олександр Мукомела. – К.: Грамота, 2010. – 240 с.
- 23.Різун В.В. Нарис з історії та теорії українського журналістознавства: Монографія / Різун В.В., Трачук Т.А. – Київ. нац. ун.-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005. – 232 с.
- 24.Сегеда С.П. Створення та розвиток української військової преси (ХХ - початок ХХІ століття): монографія/ С. П. Сегеда. – Рівне: Овід, 2012.– 504с.

Допоміжна

25. Андрійчук М.Т. Українсько-єврейський дискурс: висвітлення міжнаціональних взаємин у друкованих виданнях Наддніпрянщини (60-ті рр. XIX ст. - початок XX ст.): монографія / Микола Андрійчук; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т». – К : НТУУ «КПІ», 2013. – 223 с.
26. Богуславський О.В. Преса міжвоєнної української еміграції і боротьба за незалежність України: історичний шлях, досвід, дискусії / Олег Богуславський. – Запоріжжя : Просвіта, 2008. – 452 с.
27. Карпенко В.О. Преса і незалежність України. Практика медіа-політики 1988-1998рр.: навч. Посіб. для студ. вищих навч. закл., які навч. за спец. "Журналістика" і "Видавнича справа та редагування" / В. О. Карпенко. – К.: Інститут журналістики КНУ ім. Т.Шевченка; К.: Нора-Друк, 2003. – 350 с.
28. Крізь роки і долі: львівська журналістика у фактах, коментарях, світлинах... / [упоряд. Я. Фейло]; Львів. обл. орг. Нац. спілки журналістів України. – Львів : ПАІС, 2019. – 319 с.
29. Михайлюта О.О. Ложа преси: нариси, статті, інтерв'ю (творча майстерня журналіста, постаті, діалоги, роздуми) / О. О. Михайлюта. – К. : Журналіст України, 2002. – 344 с.
30. Пелех В.Г. Журналістика. Крізь розум і серце: архіви, спогади, інтерв'ю / В.Г. Пелех; упоряд. М. Пелех, В. Пелех. – Чернівці : Букрек, 2009. – 344 с.
31. Половинчак Ю. М. Газета «Киевлянин» і українство: досвід національної самоідентифікації: монографія / Ю. Половинчак; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К. : [б.в.], 2008. – 218 с.
32. Потужна сила рідного слова: до 100-ліття виходу в світ перших українськомовних видань Східної України / упоряд. Н. М. Сидоренко. – Полтава: РІК, 2005. – 444 с.:
33. Потятиник Б.В. Інтернет-журналістика: навч. посіб. / Борис Потятиник ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Ф-т журналістики. – Л. : ПАІС, 2010. – 243 с.
34. Почапська-Красуцька, О.І. Історія української журналістики: навч.-метод. посіб. [О. І. Почапська-Красуцька] ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г. [вид.], 2012. – 247 с.
35. Сидоренко Н. М. Історія української журналістики. Особистості XIX-XX століть: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. М. Сидоренко; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Київський університет, 2012. – 159 с.
36. Срібняк І. Історія журналістики (XVII – XX ст.). Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Ігор Срібняк. – К. : ВПЦ НаУКМА, Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2013. – 304 с.

37. Сучасна українська журналістика: історія, теорія, практика: зб. матеріалів звіт. наук. конф. за 2018 рік (секція «Журналістики») / [упоряд. Соломія Онуфрів]; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т журналістики – Львів: ПАІС, 2019. – 138 с.
38. Тимошик М. Українська книга і преса в Італії: монографія / М. Тимошик. – К.: Наша культура і наука, 2015. – 352 с.
39. Ткаченко Т. Українські альманахи першої половини ХІХ століття: посібник / Тетяна Ткаченко ; Київ. міжнар. ун-т, Каф. укр. та світ. культури і літератур. – К. : КиМУ, 2011. – 433с.
40. Трачук Т. А. Українське журналістичознавство (історичний аспект) : навч. посіб./Тетяна Трачук; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2013. – 239 с.
41. Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомлення десятої Всеукр. наук.-теор. конф., Львів, 31 жовт. - 1 листоп. 2008 р. / НАН України, Львів. нац. наук. б-ка України ім. В. Стефаника, Від-ня «Н.-д. центр періодики»; ред. М. М. Романюк. – Л.: [б.в.], 2008. – 776 с.
42. Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. дванадцятої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 30 листоп. – 1 груд. 2018 р. / [голов. ред. М. М. Романюк, відп. ред. Л. В. Сніцарчук]; НАН України, Львів. нац. наук. б-ка України ім. В. Стефаника, НДІ пресознавства. - Львів: [б. в.], 2018. – 434 с
43. Українська преса в Україні та світі ХІХ-ХХ ст. : іст.-бібліогр. дослідж. / відп. ред. Л. В. Сніцарчук ; НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника. Від-ня «Н.-д. центр періодики». – Л.: Оріяна-Нова, 2007. – 559с.
44. Українська преса в Україні та світі ХІХ – ХХ ст.: історико-бібліографічне дослідження / уклад.: М. Романюк (кер. проекту), М. Галушко, Л. Сніцарчук. Т. 2 : 1891 – 1905 рр. / ЛННБ ім. В.Стефаника НАН України. – Львів, 2009. – 480 с.
45. Чекалюк В. В. Українська журналістика в умовах гібридної війни: монографія / В. В. Чекалюк; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К.: Паливода А. В. [вид.], 2018. – 307 с.
46. Чикаленко Є. Спогади (1861 – 1907) / Євген Чикаленко. – К.: Темпора, 2011. – 544 с.
47. Чорновіл, В.М. Твори: в 10 т. / В. М. Чорновіл ; голова редкол. А. Пашко; Міжнародний благодійний фонд Вячеслава Чорновола. – К.: Смолоскип, 2002. Т.1 : Літературознавство; Критика ; Журналістика / упоряд. та

комент. В. Чорновіл; відп. ред. М. Коцюбинська;. – [Б. м.] : [б.в.], 2002. – 640 с.

48. Яблонівська Н.В. Кримська журналістика: етнічні аспекти : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Н. В. Яблонівська; Таврійський гуманітарно-екологічний ін-т. - Сімф.: Кримнавчпеддержвидав, 2008. – 289 с.